

Priority pre integráciu utečencov a utečieniek v Nitre

MAREENA

Mareena v roku 2022 mapovala poskytovanie služieb ukrajinským odídencom a odídenkyniam v 5 slovenských mestách, vrátane Nitry.

Závery situačnej analýzy integračných služieb a komunitnej podpory v Nitre boli predstavené hlavným aktérom v meste na facilitovanom stretnutí v decembri 2022. Tento dokument sumarizuje oblasti, ktoré počas stretnutia aktéri identifikovali ako prioritné pre ďalšie obdobie.

Stretnutia sa zúčastnili zástupcovia a zástupkyne inštitúcií a organizácií:

- COMIN – Kontaktné miesto pre cudzincov
- IPčko, Káčko Nitra
- Mareena
- Mesto Nitra
- NIVaM – Národný inštitút vzdelávania a mládeže v spolupráci s UNICEF – projekt Podpora odídencom z Ukrajiny vo vzdelávaní
- Pokoj a dobro – pomoc núdznym
- Slovenská humanitná rada – pracovisko Nitra
- Slovenský Červený kríž – Územný spolok Nitra
- Súkromná Jazyková škola VAGeS
- UNHCR
- Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

Cieľom stretnutia bolo získať spätnú väzbu na situačnú analýzu a pokračovať v diskusii o problémoch a výzvach v súvislosti s pomocou odídencom a odídenkyniam z Ukrajiny, hľadanie spoločných riešení.

Zástupkyne a zástupcovia zúčastnených organizácií a inštitúcií mali možnosť vopred určiť, aké témy budú na stretnutí kľúčové.

Návrhy potrebných riešení pre zvýšenie ochrany a inklúzie ľudí z Ukrajiny v Nitre

1

Zameranie sa na dlhodobé, systémové riešenia

Všetci aktéri sa zhodli na tom, že veľkú komplikáciu spôsobuje nesystémovosť podpory zo strany štátu, dočasnosť väčšiny opatrení a nízka angažovanosť vyššieho územného celku pri riešení krízovej situácie, ktorá nastala s príchodom utečencov a utečieniek z Ukrajiny.

Systémové riešenia nie je možné dlhodobo nahrádzať dočasnými opatreniami. Problémom je aj výrazná fluktuácia a neskúsenosť personálnych kapacít s integračnou agendou (potreba zaúčania, vyčerpanosť, dlhé štartovanie projektov). Je potrebné nastaviť systémové riešenia na národnej, krajskej a lokálnej úrovni (napríklad v oblasti bývania, vzdelávania, zdravotnej starostlivosti) a zároveň je kľúčové, aby sa do aktivít zapájali všetci relevantní aktéri. Rovnako dôležité je zabezpečiť plán integrácie cudzincov a cudziniiek na lokálnej úrovni, nielen na úrovni mesta Nitra, ale aj Nitrianskeho samosprávneho kraja.

2

Prevzatie zodpovednosti a kompetencií za vybrané oblasti integračnej podpory

Aktéri sa zhodli, že vo viacerých prípadoch nie je jasné, kto je za určité oblasti podpory zodpovedný. Nedostatočne je vyriešená priama realizácia určitých služieb asistencie a podpory, a to nielen na úrovni národnej, ale i krajskej a lokálnej.

V niektorých oblastiach (napr. v oblasti poskytovania zdravotnej starostlivosti) sa ukazuje, že potreby utečencov a utečieniek z Ukrajiny sú identifikované na dostatočnej úrovni, ale proces podpory a pomoci zlyháva, niektoré služby sú v meste nedostupné alebo nedostatočne pokryté (predškolské vzdelávanie, oblasť poskytovania zdravotnej starostlivosti, asistencia pri hľadaní ubytovania, sociálna starostlivosť). Je potrebné vymedziť kompetencie kľúčových aktérov, určiť, kto je zodpovedný za implementáciu jednotlivých aktivít a služieb a či existuje dostatok kapacít na výkon tejto agendy.

3

Koordinácia a komunikácia lokálnych aktérov a rozdelenie agendy

Účastníci stretnutia sa zhodli na tom, že kľúčovým prvkom efektívnej koordinácie je pravidelné a systematické zdieľanie informácií a mapovanie aktivít medzi všetkými relevantnými aktérmi, ktorí sa zapájajú do procesu integrácie ľudí z Ukrajiny.

Absencia koordinácie vedie k nedostatočnému alebo naopak, k nadmernému až duplicitnému poskytovaniu základnej a doplnkovej integračnej podpory. Spôsobuje tiež zmätok pre prijímateľov daných služieb, pre ktorých je často náročné identifikovať, kto, kde, kedy a aké služby a aktivity ponúka a realizuje.

Navrhovaným opatrením by bola koordinácia v nasledujúcich oblastiach: oblasť vzdelávacích aktivít pre deti, mládež a dospelých; oblasť poskytovania materiálnej pomoci a hygienických prostriedkov; oblasť doplnkových integračných, voľnočasových, preventívnych a komunitných aktivít; oblasť podpory zamestnania, pracovného a kariérneho poradenstva a iné.

4

Koordinácia pri zbere a zdieľaní dát na lokálnej úrovni

Všetci zástupcovia a zástupkyne z prítomných organizácií a inštitúcií sa zhodli na tom, že pre ďalšie fungovanie a zacielenie podporných opatrení je kľúčové disponovať potrebnými dátami a nastavením procesov ich zberu, analýzy a efektívneho využívania.

Bude potrebné nielen posilnenie pravidelného zberu dát a monitorovanie meniacej sa situácie, ale hlavne spracovanie, vyhodnotenie týchto informácií a následné zdieľanie a sprostredkovanie zistení a dát medzi relevantnými aktérmi. Na lokálnej úrovni od marca do decembra 2022 prebiehali viaceré aktivity týkajúce sa mapovania situácie a zisťovania potrieb medzi utečencami a utečenkami z Ukrajiny. Tieto aktivity boli realizované parciálne, nekoordinovane a často aj duplicitne v rámci agendy medzinárodných organizácií alebo vybraných lokálnych aktérov. Diskutujúci aktéri sa zhodli, že dáta a informácie chýbajú alebo nie sú efektívne zdieľané a je potrebné zabezpečiť ich šírenie a zdieľanie medzi relevantných aktérov.

5

Výraznejšia podpora vo vzdelávaní detí a mládeže z Ukrajiny

Výzvou na lokálnej úrovni, ktorá je citeľná hlavne od septembra 2022, je nedostatočná integrácia detí a mládeže do školských zariadení, resp. do slovenského vzdelávacieho systému.

Táto situácia je spôsobená najmä nedostatočnou kapacitou mestských a súkromných materských a základných škôl. Ďalšími bariérami sú najmä nejasné usmernenia a metodické materiály z MŠVVaŠ SR a aj nedostatočná aktivita Regionálneho úradu školskej správy v Nitre, nedostatok pedagogických asistentov, nedostatočná jazyková príprava formou jazykových kurzov v školských zariadeniach. Preto je potrebné v tejto oblasti poskytnúť väčšiu súčinnosť a podporu relevantným aktérom.

6

Zvýšenie informovanosti a prístupu k zdravotnej starostlivosti

V diskusii sa aktéri zhodli, že utečenci a utečanky z Ukrajiny nedostatočne poznajú svoje práva a možnosti. Diskutovalo sa o tom, že chýba osвета v tejto téme, komplikácie spôsobuje aj jazyková bariéra.

V niektorých prípadoch nie je jasné, ktoré úkony bezplatná neodkladná zdravotná starostlivosť pokrýva. Nejasné je aj to, čo všetko odídencom a odídenkyniam z Ukrajiny poskytuje SR v rámci verejného zdravotného poistenia – ktoré úkony sú bezplatné a ktoré hradené.

Riešením by bolo navýšenie počtu personálnych kapacít, ale keďže ide o regulované povolanie, tento proces je výrazne komplikovaný časovo aj kapacitne. V rámci mesta je nedostatočne pokrytá aj informovanosť utečencov a utečienok o existujúcich poskytovateľoch zdravotných služieb – chýba prehľadne spracovaná sieť zdravotníckych zariadení, ktorú môžu v meste využívať.

7

Využitie potenciálu miestnej ukrajinskej komunity

Všetci zástupcovia a zástupkyne z prítomných organizácií a inštitúcií sa zhodli na tom, že lokálna ukrajinská komunita sa angažuje aj naďalej a predstavuje tak značný potenciál na riešenie špecifických výziev či každodenných situácií.

Predstavuje zdroj ľudských kapacít, disponuje znalosťou kontextu a má schopnosť rýchlo reagovať na vzniknuté potreby. Na lokálnej úrovni bude aktívne prizvanie Ukrajincov a Ukrajienok do integračných a podporných aktivít a služieb kľúčové, nakoľko je potrebné ešte hlbšie preniknúť do ukrajinskej komunity, adresne šíriť relevantné a overené informácie z/do komunity.

8

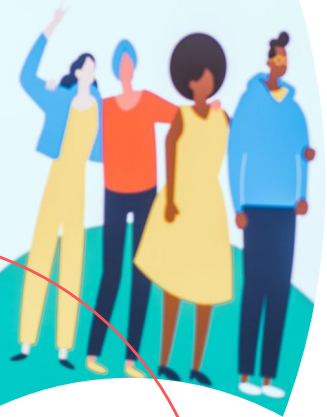
Zvyšovanie povedomia o témach spojených s integráciou cudziničiek a cudzincov

Na lokálnej úrovni je potrebné zamerať sa na zvyšovanie informovanosti a podporu spoločenskej akceptácie voči cudzincom a cudzinkám.

Napríklad prostredníctvom informačných kampaní, školiacich programov a vzdelávacích aktivít o témach spojených s diskrimináciou, xenofóbiou, stereotypmi a predsudkami vo vzťahu k migrácii a integrácii ľudí so zahraničným pôvodom. Prioritou by malo byť vzdelávanie pracovníkov a pracovníčok lokálnej samosprávy, relevantných odborov či pracovísk a tiež štátnych inštitúcií, aby dokázali poskytovať adekvátne služby.

Pomoc
cudzincom
sa miestnym

Fotografie: Adela Zámochníková, Peter Bednár

Grafická úprava: Filip Lichtneker

Pripravené s finančnou podporou UNHCR

© Mareena

